

Câbir Bin Abdullah

Sahâbenin en çok hadîs bildirenlerinden.

Câbir bin Abdullah'ın babası Abdullah bin Amr, ikinci Akabe bî'atında İslâmiyeti kabûl etmiş ve Resûl-i ekrem efendimiz tarafından Benî Hasan'a temsilci olarak tâyin edilmişti. Bu sıralarda Câbir genç bir delikanlı idi. O da babası ile beraber Akabe'de bulunup bî'at etmişti. Yedi kızkardeşi olup, erkek kardeşi yoktu. Ümmü Ma'bed, kızkardeşlerinin en üstünü idi.

Şehîd olmanı isterdim

Câbir bin Abdullah hazretleri Bedir savaşına katılmadı. Uhud savaşına katılmak için Resûlullah efendimizden müsaade istedi. Resûlullah efendimiz, babasından izin alabilirse katılmasına müsaade edeceğini bildirdi.

Hazret-i Câbir babasından izin isteyince, babası, kızlarının kimsesiz kalmaması için oğlunu harbe iştirakten menederek dedi ki:

- Oğlum, şu kızların kimsesiz kalmaların düşünmesem, gözümün önünde senin şehîd olmanı isterdim.

Abdullah, oğlu Câbir'in şehîd olduğunu göremedi, ama kendisi bu savaşta şehîd oldu. Hazret-i Câbir şöyle anlatır:

"Babam, Uhud'da şehîd olmuştu. Kızkardeşim bana bir deve vererek dedi ki:

- Git, babamızı bu devenin üzerinde taşı. Onu Selemeoğullarının kabristanına göm!

Ben de deveyi alarak harb meydanına gittim. Yanımda birkaç kişi daha vardı. Resûl-i ekrem efendimiz babamı, harb yerinden alarak aile kabristanına götürmek istediğimi anladılar. O sıralarda Resûl-i ekrem Uhud'da bulunuyorlardı. Beni huzûrlarına çağırdılar ve buyurdular ki:

- Nefsim yed-i kudretinde olan Allahü teâlâyâ yemîn ederim ki; Abdullah da arkadaşları ile gömülecektir.

Resûl-i ekrem bu sözü üzerine, ben de babamı taşımaktan vazgeçtim. Onu Uhud şehîdleri ile birlikte gömdüm."

Allahü teâlâ diriltti

Câbir bin Abdullah şöyle anlatır:

"Babam şehîd olunca Resûlullah efendimiz bana sordu:

- Ey Câbir! Sana müjde vereyim mi?

- Evet yâ Resûlallah.

- Baban Uhud'da şehîd olunca, Allahü teâlâ onu diriltti ve, "Ey Abdullah! Sana ne yapmamı arzû edersin" diye sordu. O da, "Yâ Rabbî! Ben sana hakkıyla kulluk edemedim. Beni dünyaya döndürmeni ve yine senin yolunda çarpışarak tekrar şehîd olmayı arzû ederim" dedi. Allahü teâlâ da, "Ben, şehîdler geri dönmiyecekler diye hükmettim" buyurdu. "Öyle ise yâ Rabbî, geride kalanlara bunu ulaştır" dedi.

Bunun üzerine Âl-i İmrân sûresi 169 - 171. âyetleri nâzil oldu."

Uhud şehîdlerinin kabri 46 yıl sonra su çıkarmak sebebiyle açılmak

durumunda kalmıştı. Câbir bin Abdullah, babasının kabri açıldığında, babasını uyur gibi bulduğunu, az veya çok hiç bir değişikliğe uğramadığını, yüzünün siyah beyaz çizgili bir kefenle, ayaklarının da üzerlik otuyla örtülü bulunduğunu, aradan 46 yıl geçtiği hâlde, her ikisinin de, hiç değişmemiş olduğunu gördüğünü söyler.

Câbir bin Abdullah'ın babası şehîd olduğu zaman bir hayli borcu vardı. Bu borçların mühim bir kısmı, etrafta oturan Yahûdîlere idi. Babasının şehâdetinden sonra, alacalılar, Câbir bin Abdullah'ı sıkıştırarak alacaklarını istemişlerdi. Fakat Câbir bin Abdullah'ın elinde, babasından kalan ufak bir hurmalıktan başka bir şey yoktu. Buradaki hurmalar da borcunu ödeyecek miktarda değildi.

Çok zor durumda kalan Câbir bin Abdullah, hâlini insanların en merhametlisi olan Peygamber efendimize giderek arzetti:
- Yâ Resûlallah! Babam Uhud'da şehîd oldu. Büyük miktarda da borç bıraktı. Alacaklılar sıkıştırıyorlar. Yardım ediniz de borcun bir kısmı gelecek seneye kalsın.

Resûlullah efendimiz teşrif edecek
Resûl-i ekrem efendimiz teklifini kabûl buyurarak, bir kısım hurma toplanmasını ve kendilerine haber verilmesini buyurdular.

Câbir bin Abdullah evine gelerek hazırlık yaptı ve hanımına da dedi ki:
- Bize Resûlullah efendimiz teşrif edecek. Sakın onu rahatsız etmiyelim.

Resûl-i ekrem efendimiz, Câbir bin Abdullah'ın evine gittiklerinde buyurdular ki:
- Alacaklıları çağırın!

Alacaklıları geldi. Resûlullah efendimiz toplanan bir kısım hurmadan, hepsine haklarını verdikten sonra bir miktar hurma yine Câbir bin Abdullah'a kaldı. Peygamberimiz bu mu'cizeyi Eshâb-ı kirâma da anlatmasını Câbir bin Abdullah'a emir buyurdu.

Bu arada Resûlullah efendimizin geldiğini perde gerisinden gören hanımı da dedi ki:
- Yâ Resûlallah! Bana ve kocama duâ edin.

Resûlullah efendimiz de, "Allahü teâlâ seni ve kocanı magfiret etsin" buyurdu.

Resûlullah efendimiz gittikten sonra, Hazret-i Câbir hanımına dedi ki:
- Ben sana Resûl-i ekrem efendimizi rahatsız etmiyelim dememiş miydim?

Bunun üzerine hanımı da şöyle cevap verdi:
- Resûl-i ekrem efendimiz evimize teşrif eder de, ben ondan kendime ve kocama nasıl duâ istemem? Biz zâten Resûlullahın himmet ve yardımı ile borçlarımızdan kurtulduk.

Müslümanlar fethedecek
Hendek gazâsında, Resûl-i ekrem efendimizin mâiyetinde bulunan Câbir bin

Abdullah, o günleri şöyle anlatır:

"Hendek muhârebesinde Resûl-i ekrem ile Eshâbı üç gün ağızlarına bir lokma koymamışlardı. Bu sırada Resûl-i ekreme dikkat ettim. Mübârek karınlarına taş bağlamışlardı. Hendek kazmakla meşgûl olan Eshâb, bir taş parçasını kıramadıklarını Peygamber efendimize haber verdiler.

Peygamber efendimiz onlara, "Siz bu kaya parçasının üstüne biraz su serpiniz" buyurmuştu. Sonra külünkü almış ve kayaya üç defa vurmuşlar, her vuruşlarında kuvvetli bir ateş çıkmış, Yemen, İstanbul, Fâris illeri görünmüştü. Bunun hikmeti sorulduğu zaman Peygamberimiz, "Buraların Müslümanlar tarafından fethedileceğinin işâretidir" buyurmuştur.

"Peygamber efendimiz Hendek gazâsında bir kayayı parçalarken, mübârek karnı açıldı. Açlıktan midesinin üzerine taş bağladığını gördük.

Bu hâli görünce çok üzüldüm. Hemen Resûlullahın huzûruna varıp, izin aldım ve eve gidip hanıma dedim ki:

- Resûlullahın öyle bir hâli vardı ki, dayanılır gibi değildir. Açlıktan karnına taş bağlamışlar. Evde yiyecek birşeyler var mıdır?
- Biliyorsun evimizde bir oğlakla birkaç avuç arpadan başka bir şeyimiz yoktur.
- Olsun, hiç olmazsa onları ikrâm edelim.

Yemeğin ne kadardır

Sonra hemen oğlağı kestim, arpayı el değirmeninde öğütüp un hâline getirdim.

Hamur yapıp tandırda pişirdik. Eti de çömleğe koyup kaynatmaya başladık.

Bu hazırlığı yaptıktan sonra, sevinçle Resûlullahın huzûruna varıp dedim ki:

- Yâ Resûlallah, az bir yemeğim var. Yanınıza birkaç kişi alıp yemeğe gelebilir misiniz?

Resûlullah efendimiz sordu:

- Yemeğin ne kadardır?
- Bir oğlak ve birkaç avuç arpa unu.
- Yemeğin hem çok, hem de güzeldir. Hanımına söyle, ben gelinceye kadar tandırdan et çömleğini ve ekmeği çıkarmasın!

Sonra da mücâhidlere dönüp buyurdu ki:

- Ey Hendek halkı! Kalkınız, Câbir'in ziyâfetine gideceğiz.

Bu emir üzerine Eshâb-ı kirâm toplandı. Peygamber efendimiz önde olmak üzere bizim eve doğru gelmeye başladılar. Ben bunlardan önce eve varıp hanıma dedim ki:

- Peygamber efendimiz Eshâb-ı kirâmın hepsini alıp yemeğe geliyor. Biliyorsun yemeğimiz az. Şimdi ne yapacağız?
- Resûlullah sana yemeğin ne kadar olduğunu sordu mu?
- Sordu. Ben de durumu olduğu gibi anlattım.
- Eshâb-ı kirâmı sen mi da'vet ettin, yoksa Resûlullah efendimiz mi?
- Resûlullah efendimiz da'vet etti.

- O zaman endişe edilecek bir şey yoktur.

Herkese yeten yemek

Biraz sonra Peygamber efendimiz kalabalık bir topluluk ile kapıya geldi.

Peygamber efendimiz, önce etin ve ekmeğin bereketli olması için duâ buyurdu. Sonra tandırdan indirmeden bizzat elleri ile yemeği ve ekmeği dağıttı.

Bütün Eshâb-ı kirâm doyuncaya kadar yediler. Yemîn ederim ki, binden fazla kişi yemek yedi, fakat ne ette, ne de ekmekte bir eksilme olmadı. Yemeği ve ekmeği sonra komşulara dağıttık.

Câbir'in babası Uhud'da şehîd olunca, kardeşleri kimsesiz kaldı. Bunun üzerine Hazret-i Câbir dul bir kadın olan Süheyme binti Mes'ud ile evlendi. Yedi kız kardeşine bakabilmek için böyle dul birini tercih etmişti. Resûlullah bunu duyunca buyurdu ki:

- Ey Câbir! Demek babandan sonra evlendin.

- Evet yâ Resûlallah.

- Dul mu aldın, yoksa kız mı?

- Dul aldım yâ Resûlallah.

- Kız alsaydın daha iyi olmaz mıydı?

- Yâ Resûlallah! Babam Uhud'da şehîd olunca geride yedi kız çocuğu bıraktı. Doğrusu, ben yaşlı bir kadınla evlenmeyi, onun da, çocukları başına toplamasını, onların saçlarını, başlarını taramasını, onlar üzerinde bir mürebbiye olmasını daha hayırlı buldum.

İsâbet ettin

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz şöyle buyurmuştur:

- İsâbet ettin. Allahü teâlâ zevcenin hakkında hayırlı ve mübârek kılsın.

Hazret-i Câbir yakışıklı, sevimli, güzel ahlâklı, sünnet-i seniyyeye uymakta çok gayretli, merhametli, nazik, gönül alıcı muhterem birisiydi. Hazret-i Câbir'in evi, Mescid-i Nebîden 2 kilometre uzak olmasına rağmen her namazı Peygamber efendimizle, Mescid-i Nebîye gelerek kılardı. Hakkı söylemekte adâletten ayrılmaz, emr-i ma'rûf ve nehy-i münkeri bildirmekte çok gayret gösterirdi. Resûl-i ekrem nasıl namaz kıldığını görmek isteyen ona gelir, Hazret-i Câbir de onlara ta'rîf ederdi.

Şöyle anlatır:

"Resûl-i ekrem Mekke'de on sene kalarak, herkesin toplandığı Ukaz ve Mecenne gibi panayırlarda ve Minâ dağına çıkarak halka hitâben, (Rabbimin, risâletini tebliğ için bana kim yardım ederse, Cenneti kazanır) derdi. Fakat, Ebû Cehil, Ebû Leheb gibi kâfirler, "Bizi bunun için mi çağırdın, sakın inanmayın!" diyerek insanları aldatırlardı.

Nihâyet biz Medîne'den gelerek Resûl-i ekremi bulup, O'na inanmış ve şehrimize da'vet ederek yardım etmiştik. Müslüman olanlara Resûl-i ekrem, Kur'ân-ı kerîm okurdu. Onlar da döndüklerinde âilelerine İslâmiyeti tebliğ eder, onların îmân ile şereflenmelerini sağlardı.

Gönülleri îmân ile dolu olan ve Peygamberimizi herşeyden çok seven Müslümanlar toplanarak dediler ki:

- Resûl-i ekreme müşrikler tarafından hakâret, eziyet edilmesine ne zamana kadar müsaade edeceğiz?

Size bî'at edeceğiz

Bunun üzerine içimizden 70 kişi hac mevsiminde Medîne'den hareket ederek Resûl-i ekrem'i bulduk. Resûl-i ekrem ile Akabe'de mülâkat etmek üzere anlaştık. Birer, ikişer o mevkide toplandık. Resûl-i ekreme, kendilerine bî'at etmek istediğimizi arzettik. Resûl-i ekrem buyurdu ki:

- Bana iyi ve fenâ zamanlarda itâat etmek, darlık ve bolluk zamanında infâk etmek, emr-i bil ma'rûf ve nehy-i anil münkere riâyet etmek, her sözü Allahü teâlâ için söyliyerek bu yolda birşeyden korkmamak, bana yardım etmek, canlarınızı, mallarınızı, çocuklarınızı nelerden koruyorsanız beni de öyle korumak üzere bî'at ediniz, mükâfâtınız Cennettir.

Resûlullah efendimiz sözlerini bitirdikten sonra kalkıp ona bî'at ettik.”

Câbir bin Abdullah Bî'at-ı Rıdvân'da da bulundu. Kendisi nakleder:

“Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ağaç altında benimle sözleşenlerden hiçbiri Cehenneme girmez!”

Bu hastalıktan vefât etmiyeceksin

Birgün Hazret-i Câbir hastalanmıştı. Resûlullah efendimiz kendisini ziyârete geldi. Baygın vaziyette yatan Câbir'in yüzüne su serpererek ayılttı.

Hazret-i Câbir bu sırada yedi kız kardeşinden hangisine ne miktarda mîrâs bırakabileceğini Peygamber efendimize sordu. Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki:

- Yâ Câbir, sen bu hastalıktan vefât etmiyeceksin!

Nitekim öyle oldu.

Hazret-i Câbir ihtiyarladığında gözleri zayıflamıştı. Genellikle iki oğlunun koluna girerek yürürdü.

Bir gün fitne çıkararak bazı kimseler karşısına çıktı. Tam o sırada Hazret-i Câbir'in ayağı kaydı. İki oğlu hemen sınıksı babalarını kollarından kavriyerek düşmesine mâni oldular. Bu sırada Hazret-i Câbir buyurdu ki:

- Resûlullah efendimizi korkutmaya yeltenenlerin vay hâline!

Bunu işiten oğulları dediler ki:

- Peygamber efendimiz vefât etmiştir. Onu korkutmak nasıl mümkün olur?

Hazret-i Câbir de şöyle cevap verdi:

- Peygamber efendimizden işittim. “Medîne halkını korkutanlar beni korkutmaya çalışmış olurlar” buyurdu.

Resûlullah efendimiz Câbir bin Abdullah'ı çok sever, sık sık ziyâretine gelirdi. Câbir bin Abdullah anlatır: “Resûlullah efendimiz bize geldi. Evde, saçları dağınık biri vardı. Bunu görünce buyurdu ki:

- Bu, saçlarını düzeltecek birşey bulamamış mı? Elbisesi kirli birini de görünce buyurmuştu ki:
- Elbisesini yıkayacak birşeyi yok mu?"

Hazret-i Câbir diyor ki:

"Yolculukta, arkadaşlarımdan birinin başı yaralandı. "Muska yapmak câiz olur mu?" dedi. "Câiz olmaz, başını yıka" denildi. Yıkadı ve öldü. Medîne'ye gelince, Resûlullah efendimize haber verdik. Buyurdu ki:

- Onun ölümüne sebep oldular. Bilmediklerini niçin sorup öğrenmediler? Cehlin ilâcı, sorup öğrenmektir!"

Kuyruğunu sallıyarak gitti

Câbir bin Abdullah bir koyun pişirdi. Resûlullah efendimiz Eshâb-ı kirâm ile beraber yediler. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Kemiklerini kırmayınız.

Resûlullah efendimiz, kemikleri toplayıp, mübârek ellerini üstüne koyup duâ etti. Allahü teâlânın izniyle koyun dirildi ve kuyruğunu sallıyarak gitti.

Hazret-i Câbir'in künyesi Ebû Abdullah veya Ebû Abdurrahman'dır. Annesinin ismi Nesibe'dir. 601 yılında Medîne'de doğmuş olup, 694 yılında 95 yaşında Medîne'de vefât etmiştir. Cenâze namazını Medîne vâlisi bulunan Hazret-i Osman'ın oğlu Ebân kıldırılmıştır.